

Correctievoorschrift VWO

2025

tijdvak 2

Griekse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Grieks woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1

1 maximumscore 1

Antigone/Ze laat haar hand zien / steekt haar hand op.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

2 maximumscore 1

Ze/ik kan geen andere broer meer krijgen (haar/mijn moeder/vader/ouders leeft/leven namelijk niet meer); ze/ik zou (daarentegen) nog wel een ander kind of een andere man kunnen krijgen.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer alleen het antwoorddeel voor de puntkomma of alleen het antwoorddeel na de puntkomma als antwoord is genoteerd.

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 1 Polynices; (hem) onbegraven laten (liggen) Of woorden van overeenkomstige strekking. <i>Opmerkingen</i> – <i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i> – <i>De aanwijzing ‘Of woorden van overeenkomstige strekking’ geldt alleen voor het antwoorddeel na de puntkomma.</i>	
4	maximumscore 1 ἀπόρρητον (πόλει) (regel 44)	
5	maximumscore 1 (regel) 43	
6	maximumscore 1 vader en (half)broer <i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i>	
7	maximumscore 2 • κρεισσόνων (regel 63) • τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι (regel 67) <i>Opmerkingen</i> – <i>Niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘κρεισσόνων (regel 63)’ is geantwoord ‘ἐκ κρεισσόνων (regel 63)’.</i> – <i>Niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι (regel 67)’ is geantwoord ‘ἐν τέλει βεβῶσι (regel 67)’.</i>	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 1

λελειμμένα (is een perfectum en) betekent ‘achtergelaten (zijnde)’ / ‘overgebleven’; het beschrijft een toestand (in het heden), die / een resultaat, dat in de vertaling (samen met μόνα) met ‘(Wij zijn) alleen’ (correct) wordt beschreven.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer geantwoord is ‘λελειμμένα (is een perfectum en) beschrijft (een toestand in het heden als) het resultaat van ‘achtergelaten worden’ / ‘overblijven’; in de vertaling wordt dit resultaat / deze toestand met ‘(Wij zijn) alleen’ (correct) beschreven.’*

9 maximumscore 1

Τὸ (γὰρ) περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα. (regel 67-68)

10 maximumscore 1

twee van de volgende antwoorden:

- Haar broer is door haar geliefd.
- Zij is/wordt (daardoor) door haar broer geliefd.
- Zij wordt (dan) met haar broer verenigd.
- Het is een heilige handeling / (familie)plicht.
- De doden / goden van de onderwereld moet je langer behagen dan de levenden (want bij de doden / bij die goden zul je langer verblijven dan bij de levenden).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer in plaats van het laatstgenoemde antwoord alleen geantwoord is ‘Bij de doden / Bij (de) goden van de onderwereld zul je langer verblijven dan bij de levenden.’*

11 maximumscore 2

- Wij vrouwen kunnen niet tegen mannen strijden. 1
- We worden overheerst (door machtigeren en moeten hun gehoorzamen). 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 1

(ὅσια πανουργήσας' betekent 'heilige/goddelijke zaken als misdaad uitvoerend' / 'een heilige misdaad plegend' en) wat Antigone haar heilige/goddelijke plicht vindt (namelijk haar broer begraven), vindt Creon (het plegen van) een misdaad / is volgens de wetten van de stad (het plegen van) een misdaad.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

13 maximumscore 1

πολιτῶν (regel 79)

Tekst 2

14 maximumscore 1

Ismene stelt als voorwaarde / zegt 'als zij/Antigone er (tenminste) mee instemt'; Antigone/ze reageert (inderdaad) negatief.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

15 maximumscore 1

te beweren dat de daad (mede) door jou/haar/Ismene uitgevoerd is / medeplichtigheid / (te beweren) deel te hebben aan de (mis)daad/schuld

Of woorden van overeenkomstige strekking.

16 maximumscore 1

(regel) 69; (regel) 70

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

17 maximumscore 2

- τοῦργον (regel 542); λόγοις (regel 543) 1
- iemand is (alleen) een vriend(in) als diegene je met (zowel woorden als) daden steunt. / niet alleen met woorden steunt. / Als je iets niet gedaan hebt, mag je niet beweren dat je het wel gedaan hebt. 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij het eerste deel van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 1

ἐγὼ is in het Grieks het onderwerp; in de vertaling is het / is 'mij' het lijdend voorwerp.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'ἐγὼ is nominativus; het is vertaald als(of het) accusativus (is).'*

19 maximumscore 1

chiasme

20 maximumscore 1

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:

- Hij verbood iemands begrafenis.
- Hij stelde menselijke wetten boven goddelijke.
- Hij luisterde niet naar goede adviezen.
- Hij maakte misbruik van zijn macht.

21 maximumscore 1

ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφν (regel 562)

Opmerking

Geen scorepunt toekennen wanneer geantwoord is 'τὰ πρῶτ' (regel 562)'.

22 maximumscore 1

Antigone

23 maximumscore 1

(regel) 548

24 maximumscore 1

In regel 573 gebruikt Creon het woord jouw/σὸν bij echtgenoot/λέχος (en spreekt hij tot degene die regel 572 heeft uitgesproken) en kan hij dus met degene die hij aanspreekt alleen Antigone bedoelen (omdat die verloofd was met Haemon).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
25	maximumscore 2 de vijf volgende antwoorden: – Creon – Antigone – Ismene – dienaar(ess)en – (Thebaanse) oude mannen / oudsten (van Thebe) Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	indien vijf antwoorden juist	2
	indien vier antwoorden juist	1
	indien minder dan vier antwoorden juist	0
	<i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘(Thebaanse) oude mannen / oudsten (van Thebe)’ is genoteerd ‘koor (en koorleider)’.</i>	
26	maximumscore 1 σκηνή/skènè/skene	
	<i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer geantwoord is ‘scène’.</i>	
27	maximumscore 1 Οὐχ (regel 570); κάμοι (regel 577)	
	<i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i>	
28	maximumscore 1 Haimon vindt wel weer iemand anders. (Vrouwen genoeg!)	
	<i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer alleen geantwoord is ‘Vrouwen genoeg!’.</i>	
29	maximumscore 1 (regel) 568; (regel) 575	
	<i>Opmerkingen</i> – <i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i> – <i>Niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘(regel) 575’ is genoteerd ‘(regel) 574’.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Afbeelding 1

30 maximumscore 1

De acteurs in de oudheid droegen maskers. / Die/Ze droegen een masker.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

31 maximumscore 1

Tiresias

Tekst 3

32 maximumscore 1

Bij Euripides wil Antigone niet met Haemon / Creons zoon trouwen; bij Sophocles is er geen sprake van dat Antigone dit niet wil. / bij Sophocles wil Antigone dit wél.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

33 maximumscore 1

Bij Euripides leeft Oedipus / Antigone's vader nog; bij Sophocles is hij al gestorven. / Bij Euripides gaat Antigone in ballingschap / blijft Antigone in leven; bij Sophocles sterft Antigone.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Algemeen

34 maximumscore 1

Een verbod moet voorkomen dat het opvoeren van de tragedie het volk ertoe aanzet zich tegen de (besluiten van de) leider(s) te verzetten. / Mensen zouden wetten van persoonlijke/universele aard boven de wetten van de staat kunnen stellen (en in opstand komen).
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking vooraf

Wanneer in het Grieks bij een zelfstandig naamwoord geen lidwoord of bezittelijk voornaamwoord staat, en dit zelfstandig naamwoord in het beoordelingsmodel met toevoeging van een bepaald lidwoord of bezittelijk voornaamwoord is weergegeven, maar dit in het werk van de kandidaat ontbreekt, 1 scorepunt in mindering brengen (tenzij in het beoordelingsmodel anders aangegeven), met een maximum van 2 scorepunten in totaal.

Kolon 35 (regel 64)

35 maximumscore 2

Τί γὰρ τὰδ', (kolon 36), ἐμὴν μοχθεῖς χάριν

Waarom onderga jij deze dingen / dit voor mij

Niet fout rekenen: Τί Wat

Niet fout rekenen: μοχθεῖς span jij je in voor

τὰδ' het water halen

1

Kolon 36 (regel 64)

36 maximumscore 1

ὦ δύστην'

(o) ongelukkige

Kolon 37 (regel 65)

37 maximumscore 1

πόνους ἔχουσα,

terwijl je inspanning(en) hebt / met moeite

πόνους de/je inspanningen/moeite

0

Kolon 38 (regel 65)

38 maximumscore 1

πρόσθεν εὖ τεθραμμένη,

hoewel/terwijl je vroeger in luxe opgegroeid bent

Niet fout rekenen: εὖ goed

Niet fout rekenen: τεθραμμένη nadat/omdat je opgegroeid bent

Kolon 39 (regel 66)

39 maximumscore 1

καὶ (kolon 40) οὐκ ἀφίστασαι;

en (waarom) stop je er niet mee

Niet fout rekenen: en (waarom) stop je niet

en je stopt niet

0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Kolon 40** (regel 66)
- 40 maximumscore 2**
ταὐτ' ἐμοῦ λέγοντος
nu/terwijl/hoewel/wanneer ik dat / die dingen zeg
- Niet fout rekenen: ἐμοῦ λέγοντος omdat ik zeg
- Kolon 41** (regel 67)
- 41 maximumscore 2**
'Εγώ σ' ἴσον θεοῖσιν ἡγοῦμαι φίλον·
Ik beschouw jou als even geliefd als (de) goden
- ἡγέομαι elke andere betekenis dan 'beschouwen als' of een synoniem daarvan 0
- Kolon 42** (regel 68)
- 42 maximumscore 2**
ἐν τοῖς ἐμοῖς γὰρ οὐκ ἐνύβρισας κακοῖς.
want in/bij mijn ellende/rampen heb je mij niet slecht behandeld /
behandelde je mij niet slecht
- ἐνύβρισας je behandelt mij slecht 1
ἐνύβρισας opgevat als participium 0
- Kolon 43** (regel 69)
- 43 maximumscore 1**
Μεγάλη δὲ θνητοῖς μοῖρα
(En/Maar) het is een groot geluk / groot is het geluk voor stervelingen
- Niet fout rekenen: θνητοῖς (voor) de stervelingen
Niet fout rekenen: (En/Maar) (de) stervelingen hebben (een) groot geluk
Wanneer kolon 43 en kolon 44 samen vertaald zijn als '(En/Maar) (de) stervelingen hebben het grote geluk (om) een verzachter te vinden / dat ze een verzachter vinden van een/hun/de slechte omstandigheid / van hun/de (slechte) tegenspoed', alleen 1 scorepunt in mindering brengen in kolon 44.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 44 (regel 69-70)

44 maximumscore 2

συμφορᾶς κακῆς ἱατρὸν εὐρεῖν,

(om) een verzachter te vinden van een/hun/de slechte omstandigheid / van hun/de (slechte) tegenspoed

Niet fout rekenen: συμφορᾶς κακῆς van hun/de slechte

omstandigheden/gebeurtenissen / van hun/de (slechte) rampen

Niet fout rekenen: ἱατρὸν de verzachter

Niet fout rekenen: ἱατρός arts

Niet fout rekenen: ἱατρὸν εὐρεῖν als/wanneer ze een verzachter vinden

ἢ συμφορὰ geluk

1

ἱατρὸν εὐρεῖν dat ze een verzachter vinden

1

Kolon 45 (regel 70)

45 maximumscore 1

ὥς ἐγὼ σὲ λαμβάνω.

zoals ik jou vind/krijg

Niet fout rekenen: λαμβάνω ik neem (aan)

Kolon 46 (regel 71 en 73)

46 maximumscore 2

Δεῖ δὴ με κάκέλευστον, (kolon 47) (kolon 48) (kolon 49) συνεκκομίζειν σοὶ πόνους.

Ik moet jou (dan ook / dan/dus) ook ongevraagd helpen / Het is (dan ook / dan/dus) nodig dat ik jou ook ongevraagd help (je/de)

inspanning(en)/moeite/last(en) te verdragen

Niet fout rekenen: δὴ natuurlijk/inderdaad

Wanneer ὁ πόνος met dezelfde onjuiste betekenis is vertaald als in kolon 37, hier niet meer aanrekenen.

Kolon 47 (regel 71)

47 maximumscore 1

εἰς ὅσον σθένω,

zoveel als ik kan / als waartoe ik in staat ben

Niet fout rekenen: zoveel als ik in staat ben / krachtig/mchtig ben

Kolon 47 mag verbonden zijn met συνεκκομίζειν (kolon 46) of met ᾽πικουφίζουσιν (kolon 48).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Kolon 48** (regel 72)
48 maximumscore 1
 μόχθου ῥπικουφίζουσαν,
 door je/de moeite/ellende te verzachten / terwijl ik je/de moeite/ellende verzacht
 Niet fout rekenen: μόχθου moeite/ellende (zonder 'je/de')
- Kolon 49** (regel 72)
49 maximumscore 2
 ὥς ῥᾶον φέρης,
 opdat je het/die gemakkelijker (ver)draagt
 Niet fout rekenen: ὥς zodat
 Niet fout rekenen: om het/die gemakkelijker te (ver)dragen
 ῥᾶον gemakkelijk 1
 φέρω elke andere betekenis dan '(ver)dragen' of een synoniem daarvan 0
 geen lijdend voorwerp aangevuld 1
- Kolon 50** (regel 73-74)
50 maximumscore 1
 Ἄλεις δ' ἔχεις τάξωθεν ἔργα·
 Je hebt (immers) genoeg / En je hebt genoeg aan het/je buitenwerk / de/je taken buiten(shuis)
 Niet fout rekenen: δ' maar
 Niet fout rekenen: ἔργα landerijen
- Kolon 51** (regel 74-75)
51 maximumscore 2
 τὰν δόμοις δ' ἡμᾶς χρεὼν ἐξευτρεπίζειν.
 (en/maar) dat/die / het werk / de taken in (het) huis / het huishouden moet ik / moeten wij in orde brengen / het is nodig dat ik/wij de taken in (het) huis / het huishouden in orde breng(en)
 Niet fout rekenen: τὰν δόμοις het huiswerk / de dingen in (het) huis
 δόμοις huizen/vertrek(ken) 1
 Wanneer δόμοις is vertaald als 'huizen', dit niet aanrekenen indien ἡμᾶς χρεὼν is weergegeven met de vertaling 'moeten wij'.

Vraag	Antwoord	Scores
52	Kolon 52 (regel 75-76) maximumscore 2 (kolon 53) δ' ἐργάτῃ (kolon 53) ἡδὺ τᾶνδον εὕρίσκειν καλῶς. Het is (immers) / En het is voor een werkmans aangenaam/fijn (om) de dingen thuis / de binnenboel netjes aan te treffen Niet fout rekenen: ἐργάτῃ voor de werkmans Niet fout rekenen: δ' maar Niet fout rekenen: τᾶνδον het werk / de taken thuis/binnen Niet fout rekenen: καλῶς in orde / mooi/goed/schoon εὕρίσκω ontdekken/krijgen	1
53	Kolon 53 (regel 75-76) maximumscore 1 Εἰσιόντι (kolon 52) θύραθεν wanneer/terwijl hij van buiten binnenkomt / naar binnen gaat <i>De woorden Εἴ τοι δοκεῖ σοι zijn voorvertaald met 'Als je er zo over denkt'.</i>	
54	Kolon 54 (regel 77) maximumscore 1 στεῖχε· ga (dan maar) Niet fout rekenen: kom (dan maar)	
55	Kolon 55 (regel 77-78) maximumscore 2 καὶ γὰρ οὐ πρόσω πηγὰς μελάθρων τῶνδ'. de bron(nen) is/zijn trouwens niet ver van dit huis (hier) / niet ver van dit huis (hier) is/zijn (er) trouwens een bron / bronnen Niet fout rekenen: τὸ μέλαθρον dak (de) bron(nen) van dit huis zijn trouwens niet ver ἡ πηγὴ oorzaak μελάθρων vertaald met meervoud τὸ μέλαθρον zoldering/balk	1 0 1 0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 56 (regel 78-79)		
56	maximumscore 2 Ἐγὼ δ' (kolon 57) σπερῶ γύας. (Maar/En) ik zal/ga de/mijn akker(s) / het/mijn (bouw)land bezaaien	
	Niet fout rekenen: (Maar/En) ik zal/ga (op) de/mijn akker(s) / (op) het/mijn (bouw)land (uit)zaaien	
	σπερῶ vertaald met onvoltooid tegenwoordige tijd	1
	σπείρω verspreiden/verwekken	0
	γύας ledematen	0
	Kolon 56 en kolon 57 mogen ook samen vertaald zijn als: (Maar/En) ik zal/ga bij/met het aanbreken van de dag de/mijn ossen/runderen naar de/mijn (koren)velden/akker(s) / het/mijn (bouw)land brengen en de/mijn akker(s) / het/mijn (bouw)land bezaaien	
Kolon 57 (regel 78-79)		
57	maximumscore 2 ἄμ' ἡμέρᾳ βοῦς εἰς ἀρούρας ἐσβαλὼν nadat ik bij/met het aanbreken van de dag de/mijn ossen/runderen naar de/mijn (koren)velden/akker(s) / het/mijn (bouw)land gebracht heb	
	ἄμ' ἡμέρᾳ mag ook bij kolon 56 vertaald zijn.	
	Niet fout rekenen: ἄμ' ἡμέρᾳ tegelijk met de dag	
	βοῦς vertaald met enkelvoud	1
	ἐσβαλὼν terwijl ik breng	1
Kolon 58 (regel 80-81)		
58	maximumscore 2 Ἀργὸς γὰρ οὐδεὶς (kolon 59) βίον δύναιτ' ἂν ξυλλέγειν ἄνευ πόνου. Want niemand kan als luilak / Want geen luilak kan zijn/het levensonderhoud verdienen zonder inspanning/moeite	
	Niet fout rekenen: δύναιτ' ἂν zou kunnen / kan in staat zijn / zou in staat kunnen zijn	
	ὁ βίος (een) vermogen/leven	1
	ὁ βίος levensduur/wijze/boog	0
	Wanneer ὁ πόνος met dezelfde onjuiste betekenis is vertaald als in kolon 37 en/of kolon 46, hier niet meer aanrekenen.	
Kolon 59 (regel 80)		
59	maximumscore 1 θεοὺς ἔχων ἀνὰ στόμα ook al bidt hij voortdurend / terwijl hij voortdurend bidt tot (de) goden	

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Sophocles, Antigone 41-79
tekst 2	Sophocles, Antigone 536-581
afbeelding 1	Foto van een uitvoering door de Detroit Mercy Theatre Company https://www.udmercy.edu/about/news/articles/2022/03-02-adaptations-praise-dmtc.php , bekeken op 29 juni 2023
tekst 3	Herman Altena, Euripides Fenicische vrouwen, Baarn/Antwerpen 1996
tekst 4	Euripides, Electra 64-81
vraag 27/28	Simone Kramer, De Griekse tragedies, Amsterdam 2009
vraag 30	https://www.udmercy.edu/about/news/articles/2022/03-02-adaptations-praise-dmtc.php , bekeken op 29 juni 2023
vraag 34	H. Hokwerda, De sterke en de zwakke zuster. Antigone in de Nieuwgriekse poëzie, in: Lampas 28 (1995)